

E. O.

Praca doktorska z zakresu historii metaloznawstwa

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/2, 359-360

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rze syntezy. Gen. bryg. prof. Okęcki podsumowując dyskusję zwrócił uwagę na potrzebę dokonania przeglądu sił i środków dla prowadzenia dalszych badań w tym kierunku, włączenia do tych prac specjalistów z Wrocławia, Gdańska i Krakowa oraz złączenia wysiłków poszczególnych badaczy i instytucji, a także zainteresowania historią fortyfikacji odpowiednich magistrantów i doktorantów, przytaczając jako przykład zorganizowane ostatnio w Czechosłowacji kompleksowe badania w tej dziedzinie.

Tadeusz Nowak

SESJA NAUKOWA W 50 ROCZNICĘ ŚMIERCI WAŁAWA NAŁKOWSKIEGO

W dniu 27 stycznia 1961 r., odbyła się sesja naukowa ku czci W. Nałkowskiego zorganizowana przez Komitet Nauk Geograficznych PAN, Instytut Geograficzny Uniwersytetu Warszawskiego i Polskie Towarzystwo Geograficzne. Wszystkie trzy instytucje złożyły wieńce pod jego pomnikiem, w którego cokół 10 lat temu z okazji 100 rocznicy urodzin Polskie Towarzystwo Geograficzne wmurowało swój emblemat. W gmachu Instytutu Geograficznego odsłonięto popiersie Nałkowskiego, a jedną z największych w nim sal nazwano jego imieniem.

Program sesji wypełniły cztery referaty, które zostaną wydane w jednym z zeszytów „Czasopisma Geograficznego” jako specjalna publikacja jubileuszowa. W pierwszym z nich prof. Stanisław Leszczycki wskazał na główne kierunki geograficznej twórczości Nałkowskiego. W drugim prof. Bolesław Olszewicz ocenił jego rolę w dziejach geografii polskiej. Nałkowskiego jako dydaktyka i metodyka geografii przedstawił prof. Gustaw Wuttke, zaś dr Józef Babicz wykazał związek jego geograficznych poglądów z nurtem ewolucjonizmu, stanowiącym ideowe podłoże współczesnej mu epoki.

J. Bb.

PRACA DOKTORSKA Z ZAKRESU HISTORII METALOZNAWSTWA

W grudniu 1960 r. Rada Wydziału Mechanicznego Technologicznego Politechniki Warszawskiej nadała stopień doktora nauk technicznych mgr. inż. Eugeniuszowi Tyrkielowi za pracę *Wykres żelazo-węgiel w rozwoju historycznym*. Promotorem przewodni doktorskiego był prof. Kornel Wesołowski.

Temat pracy dotyczył podstawowego zagadnienia metaloznawczego — poglądów na strukturę żelaza technicznego, żeliwa i stali jako stopów żelaza z węglem. Autor postawił sobie zadanie prześledzenia rozwoju tych poglądów od czasów najstarszych przez początki przed wiekiem naukowego ujęcia problemu w postaci tzw. wykresu żelazo-węgiel aż do chwili obecnej. Praca daje więc zarazem studium długiego rozwoju ważnej idei naukowej i obraz obecnego stanu nauki w tym zakresie.

Autor oparł się na bardzo skrupulatnym zbadaniu literatury naukowej przedmiotu. Sporządzona przez niego bibliografia obejmuje niemal tysiąc pozycji we wszystkich głównych językach świata, przy czym autor porusza się z pełną swobodą i znajomością sprawy w tym olbrzymim materiale. Być może jednak praca zyskałaby na większej selekcji materiału, na rezygnacji z referowania artykułów o charakterze raczej przyczynkarskim. Pozwoliłoby to na jaśniejsze przedstawienie głównych linii rozwojowych problemu i lepsze wydobywanie walorów samej pracy.

Zapewne przygotowanie pracy do druku — na który niewątpliwie zasługuje — skłoni do selekcji materiału, przy czym autor będzie też miał wtedy okazję do skorygowania niektórych dość przykrych pomyłek, które wkradły się do pierwszego rozdziału pracy, obejmującego rozwój hutnictwa żelaza i poglądów na jego strukturę w długim okresie do końca XVIII wieku.

Usterki te nie naruszają wysokiej oceny pracy, której dowodem była jednomyślna uchwała Rady Wydziału o nadaniu stopnia doktora.

E. O.

KRONIKA ZAGRANICZNA

PIERWSZA KONFERENCJA CZECHOSŁOWACKICH HISTORYKÓW NAUKI I TECHNIKI

Trzydniowe obrady wymienionej w tytule Konferencji odbyły się w dniach 3—5 października 1960 r. w małej miejscowości Liblice, położonej nie daleko od m. Mielnika, ok. 40 kilometrów na północ od Pragi. Zanim jednak zdam sprawę z przebiegu tych obrad i z mojego w nich udziału, muszę najpierw zapoznać polskiego czytelnika z naukową placówką, która je zorganizowała.

Była nią tzw. Komisja dla Historii Nauk Przyrodniczych, Lekarskich i Technicznych, powołana do życia przez Prezydium Czechosłowackiej Akademii Nauk w dniu 30 stycznia 1959 r. Jak świadczy sama jej nazwa, nie zajmuje się ona dziejami tzw. nauk humanistycznych (społecznych), lecz stawia swym zainteresowaniom takie same mniej więcej granice, jak np. Académie Internationale d'Histoire des Sciences w Paryżu. Dzieli się zaś ona na cztery robocze zespoły: zespół dla historii nauk biologicznych i lekarskich, zespół dla historii nauk matematyczno-fizycznych, zespół dla historii górnictwa i hutnictwa oraz zespół dla historii środków transportu. Pierwszemu z tych zespołów przewodniczy prof. A. Jirásek, drugiemu — prof. VI. Korinek, trzeciemu — prof. J. Koran, a czwartemu — inż. J. Hons. Przewodniczącym całej Komisji jest nestor czeskich historyków nauki, prof. Bohumil Němec, członek praskiej Akademii Nauk a sekretarzem dr. Luboš Nový.

O dotychczasowej działalności Komisji szczegółowo informuje jej bieżący organ sprawozdawczy „Zprávy Komise pro dějiny přirodních, lékařských a technických věd”, którego już się ukazały cztery (powielane) zeszyty, w zasadzie przeznaczone wyłącznie na „wewnętrzny użytek” Komisji i skutkiem tego nie znajdujące się w normalnym handlu księgarskim. Nadmieniam tu o nich dlatego, że były one ważną pomocą dla przeważającej części uczestników liblickiej Konferencji, do czego jeszcze powrócę wśród zapowiedzanego sprawozdania z jej przebiegu; nie chcąc natomiast zbyt daleko odbiec od właściwego przedmiotu tegoż sprawozdania, pominię inne wiadomości o pracach Komisji, o jej planach na przyszłość, o jej powiązaniach organizacyjnych z Instytutem Historycznym (*Historický Ústav*) Czechosłowackiej Akademii Nauk, itd. — gdyż pragnę się skupić na samejże Konferencji.

Jak już wspominałem, obradowała ona w Lublicach, a mianowicie w tamtejszym Domu Pracowników Nauki (*Dům Vědeckých Pracovníků*) Czechosłowackiej Akademii Nauk; jest to rozległy, dwupiętrowy pałac, zbudowany pod koniec XVIII w. przez ówczesnych właścicieli liblickiego dominium. Obecne jego przeznaczenie tylko częściowo pokrywa się z przeznaczeniem tzw. domów pracy twórczej PAN, które (jak wiadomo) są raczej domami wczasowymi dla naszych uczonych i ich rodzin; natomiast liblicki pałac w pierwszym rzędzie nadaje się na miejsce dla wszelkiego rodzaju zjazdów naukowych, gdyż rozporządza nie tylko dość obszerną